

موانع عفاف و حجاب و هویت فردی با الگوی سوم زن

نویسندگان:^۱

معصومه هاللات، ابتسام پوریجاری،

مریم محیسنی، فاطمه بحرانی

چکیده

حجاب و عفاف و تشکیل هویت فردی امر مهمی است که در تحقق و تثبیت آنها موانعی وجود دارد. الگوی سوم زن الگویی است که از غلبه هویت‌های فردی ضد دینی جلوگیری می‌کند و تعریفی است بین زن متحجر خانه نشین و زن غربی که عفاف برایش تعریفی نشده است و می‌توان آن را به زن با عفت فعال تعمیم داد که علاوه بر حضور در جامعه هویت و اصالت خود را حفظ می‌کند و برای کسب ارزش خودنمایی نمی‌کند. اما در مسیر رسیدن به این هویت موانع متعددی وجود دارد. این موانع درک‌تبی همچون کتاب حجاب، اثر استاد مطهری، کتاب الگوی سوم، الگوی رفتاری زن در خانواده و جامعه، اثر فرج الله هدایت نیا گنجی و سخنرانی‌های متعدد مقام معظم رهبری به وضوح بیان شده است. هدف از بررسی این موضوع کشف و شناخت موانع تحقق هویت فردی با الگوی سوم زن مسلمان با روش توصیفی_تحلیلی و با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای و با هر هدف معرفی موانع عفاف و حجاب و هویت فردی با الگوی سوم زن انجام گرفته و در پایان به این موارد رسیده است. بیان میزان تاثیرات فرهنگی، خانوادگی، اقتصادی، فشارهای روانی و اجتماعی تربیت و سیستم آموزشی صحیح بر تشکیل این هویت فردی می‌باشد.

کلید واژه‌ها : الگوی سوم زن، حجاب و عفاف، هویت فردی

^۱. سطح ۲، استاد راهنما: امیره اصل عموری، مدرسه علمیه کوثر، شهرستان: خرمشهر.

حجاب و عفاف یک امر مهمی است که خداوند در قرآن سفارش فراوانی کرده است. که در تحقق و تثبیت آنها موانع زیادی وجود دارد الگوی سوم زن تعریفی بین زن متحجر خانه نشین و زن غربی که عفاف برایش تعریفی نشده است بوده و می توان آن را به زن با عفت فعال تعمیم داد که علاوه بر حضور در جامعه هویت و اصالت خود را حفظ می کند و برای کسب ارزش خودنمایی نمی کند.

در موضوع عفاف و حجاب تالیف فراوانی نگاشته شده است. از جمله کتاب حجاب، اثر استاد مطهری کتاب الگوی سوم الگوی رفتاری زن در خانواده و جامعه، اثر فرج الله هدایت نیا گنجی و سخنرانی های متعدد مقام معظم رهبری به وضوح بیان شده است.

پژوهش حاضر در صدد پاسخ به این پرسش است که عفاف و حجاب و هویت فردی با الگوی سوم زن چه موانعی دارد؟ و برای پاسخ به پرسش یاد شده به این موارد رسیده است.

سوال اصلی : عفاف و حجاب و هویت فردی با الگوی سوم زن چه موانعی دارد؟

سوالات فرعی :

۱- اثرات خانوادگی در حجاب و عفاف چیست؟

۲- اقتصاد چگونه می تواند بر حجاب و هویت فردی تاثیر بگذارد؟

۳- شناخت کافی یا نادرست چه تاثیری در حجاب و عفاف و هویت فردی دارد؟

۴- فرهنگی و اجتماعی و سیاسی چه تاثیری بر حجاب و عفاف دارد؟

۵- اجتماعی و تاثیرات روانی بر حجاب و عفاف چگونه است؟

۶- شرایط ازدواج و ضعف ایمان و حیا چه تاثیری بر حجاب و عفاف دارد؟

۱- مفهوم شناسی

۱-۱- الگوی سوم زن

الگوی سوم تعریفی بین زن متحجر خانه نشین و زن غربی که عفاف برایش تعریفی نشده است و می‌توان آن را به زن با عفت فعال تعمیم داد که علاوه بر حضور در جامعه هویت و اصالت خود را حفظ می‌کند. و برای کسب ارزش خودنمایی نمی‌کند. این الگو، الگویی درست و واقعی برای زنان بوده که رهبری به آن الگوی سوم زن می‌گوید. (هدایت نیا گنجی، الگوی سوم الگوی رفتاری زن در خانواده و جامعه، صفحه ۱۲)

۱-۲- حجاب و عفاف

حجاب در لغت به معنای مانع پرده و پوشش آمده است استعمال این کلمه بیشتر به معنی پرده است (معین، فرهنگ فارسی معین، صفحه ۲۷۸) این کلمه از آن جهت مفهوم پوشش می‌دهد که پرده وسیله پوشش است ولی هر پوششی حجاب نیست بلکه آن پوششی حجاب نامیده می‌شود ه از طریق پشت پرده واقع شدن صورت می‌گیرد که یک سری موانعی برای تحقق آن وجود دارد. (هاشمی رفسنجانی، فرهنگ قرآن، جلد ۷، ص ۱۶۳)

۱-۳- هویت فردی

هویت تعریفی است که فرد از خود و وجود خود می‌کند و به پرسش‌هایی چون «چیستم» و «چه می‌خواهم» پاسخ می‌دهد و از طریق آن به ابعاد شخصیتی خود نوعی هماهنگی و انسجام نسبی می‌بخشد و از نظر روانی و رفتاری در زمان و مکان موضوعی یابی می‌کند. (هدایت نیا گنجی، الگوی سوم الگوی رفتاری زن در خانواده و جامعه، صفحه ۱۵)

۲- تأثیرات خانوادگی

اولین مانع عفاف و حجاب و هویت فردی با الگوی سوم زن تأثیرات خانوادگی می‌باشد یکی از عوامل مهم حجاب گریزی عامل محیط خانواده و اجتماع است. (غلامی، اخلاق و رفتارهای جنسی، ص ۲۰۹)

۲-۱- وراثت اخلاقی

خانواده‌هایی که حجاب گریزی را از نان شب واجب‌تر می‌دانند و اخلاقی ماندگار، سنتی و دیرینه در آنها به شمار آید، فرزندان‌شان نیز به طور کاملاً طبیعی چنین صفتی را به ارث می‌برند و گذر زمان این کار را در آنان نهادینه می‌کند. (همان)

۲-۲- اثر وضعی محیط و فضای اجتماعی

محیطی که افراد در آن زندگی می‌کنند و یا معمولاً با آن سر و کار دارند همانند محیط فامیل، بستگان، دوستان، مراکز آموزشی و محل کار و کسب و نوع هنر و معماری و ... دانسته یا نادانسته فرد را به همرنگی و همسانی با خود می‌کشانند که در این میان برای نوجوانان و جوانان ، دوستان ، قوی‌ترین و برنده و برنده‌ترین عامل اند برای گرایش به همفکری و هم داستانی در رفتارهای مشابه و موازی. (همان)

۲-۳- کنترل نداشتن مرد بر خانواده

مردانی که به هر دلیلی کنترل و نظارت موثر را در سلوک و رفتار و اخلاق خانواده خود از کف نهاده‌اند. راه را برای روی آوری اعضای خانواده به هر نوع نگرش و رفتاری باز گذاشته‌اند نداشتن تعصب و غیرت دینی، نبود

۷- دشواری های شرایط ازدواج و ضعف ایمان و حیا

ششمین مانع عفاف و حجاب و هویت فردی با توجه به الگوی سوم زن دشواری های شرایط ازدواج و ضعف ایمان و حیا می باشد.

یکی از موانع حجاب جوانان دشواری شرایط ازدواج است. برخی پندارند با پوشش های جذاب می توانند جوانان را به خود مشتاق سازند در حالی که بیشتر جوانان، دختران عفیف را برای ازدواج برمیگزینند. جوانان بی تقوا دختران خودنما را برای تفریحات موقت خود می خواهند. پس در حقیقت، این گونه دختران در چشم ها جا دارند. واقعیت این است که اگر ازدواجی به خاطر جاذبه های جنسی صورت بگیرد، دوام چندانی نخواهد داشت و عدم امکان ازدواج، دلیل عقلایی برای بی عفتی و خودنمایی نیست. و کسانی که امکان ازدواج ندارند، باید عفت و پاکدامنی پیشه کنند. (زینت نخعی، مجله بانوان شیعه، شماره ۱۰)؛ چنانکه خدای متعال می فرماید: «وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ...»؛ و کسانی که وسیله زناشویی نمی یابند، باید عفت بورزند تا خدا آنان را از فضل خویش بی نیاز گرداند.

یکی از مهم ترین موانع حجاب ضعف ایمان و معنویت است که باعث ضعف حیا می شود. ایمان همچون پناهگاهی است که انسان را از افتادن در گناهان حفظ می کند. چنان که در قرآن کریم آمده است: «وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ» (نازعات: ۴۰-۴۱)؛ و اما کسی که از ایستادن در برابر پروردگارش هراسید و نفس خود را از هوا بازداشت، پس جایگاه او همان بهشت است. امام صادق (علیه السلام) نیز می فرماید: «لا ایمان لمن لا حیا له»؛ (محمد بن یعقوب کلینی، اصول کافی، ج ۲، ص ۱۰۶) کسی که حیا ندارد ایمان ندارد. (همان، ج ۱، ص ۱۰) پوشش و حیا تفکیک ناپذیرند؛ زنان با حیا با رعایت حجاب، زینت های خود را به نمایش نمی گذارند. از سوی دیگر، زنانی که اصرار و زیبایی های جسمانی خود را به خصوص در محیط های مقدس علمی و آموزشی به نمایش می گذارند، پرده بین خود و خدا را دریده اند و به قداست این مکان

ها خدشه وارد کرده اند هرچند حجاب و پوشش ظاهری به معنای برخورداری از همه مراتب عفاف نیست . ولی عفاف بدون رعایت پوشش ظاهری نیز قابل تصور نمی باشد. (نخعی، مجله بانوان شیعه، شماره ۱۰)

در نتیجه ششمین مانع عفاف و حجاب و هویت فردی با توجه به الگوی سوم زن دشواری های شرایط ازدواج و ضعف ایمان و حیا می باشد.

نتیجه گیری

عنوان مقاله «موانع عفاف و حجاب و هویت فردی با توجه به الگوی سوم زن» می باشد. حجاب و عفاف یک امر مهمی است. به گونه ای که خداوند در قرآن به رعایت آن سفارش فراوانی کرده است و همچنین در روایات ما عباراتی از معصومین آمده که زن هنگام بیرون نباید عطر بزند یا آرایش کند. یا هنگام صحبت کردن صدای خود را نازک کند و با ناز و غمزه صحبت کند. چون ممکن است قلوب افراد ضعیف الایمان از این منظره تحریک شود و جان و آبروی زن به خطر افتد که نگاه به زن تیری است از تیرهای مسموم شیطان، پس پوشش و حجاب لباس ضد گلوله ای است که یک رزمنده برای حفاظت از خود می پوشد و یا صدفی است که مرواریدی در درون خود دارد.

در این مقاله به این نتیجه رسیدیم که الگوی سوم، تعریفی بین زن متحجر خانه نشین و زن غربی که عفاف برایش تعریفی نشده است. و می توان آن را به زن با عفت، فعال تعمیم داد. که علاوه بر حضور در جامعه، هویت و اصالت خود را حفظ می کند. و برای کسب ارزش خودنمایی نمی کند. و از غلبه هویت های فردی ضد دینی جلوگیری می کند. که این الگو، الگویی درست و واقعی برای زنان است. اما در مسیر رسیدن به این هویت برای برخی از افراد اهل حجاب موانع متعددی وجود دارد. موانعی همچون، تاثیرات فرهنگی و اجتماعی، تاثیرات خانوادگی، تاثیرات روانی تاثیرات سیاسی، تاثیر رسانه ها، فشارهای اجتماعی، تاثیرات اقتصادی، دشواری های شرایط ازدواج، ضعف ایمان و حیا، نداشتن شناخت کافی یا نادرست، داشتن زمینه های مستعد گناه و مرتبط با فرهنگ غربی. در نتیجه رعایت حجاب و عفاف واجب است. و رعایت نکردن آن منتهی به مخالفت با اوامر خداوند متعال می گردد. خلاصه اینکه باید تمام موانع را شناسایی کرده و برای برطرف کردن آنها تلاش و کوشش کنیم. تا در جامعه اسلامی شاهد ترویج بی حجابی و بی عفتی نباشیم.

وظیفه ما این است که به دستورات الهی عمل کنیم و حجاب و عفاف خود که یکی از دستورات خداوند می باشد را رعایت کنیم.

فهرست منابع

*قرآن

۱. اکبری ، محمد رضا ، **حجاب در عصر ما** تهران : پیام بهاران ، چاپ اول ، ۱۳۸۰ ه ش
۲. تمیمی آمدی ، عبد الواحد بن محمد ، **غرر الحکم و درر الکلم** ، بی جا ، ۱۳۷۵ ه ش
۳. طباطبایی ، محمد حسین ، **ترجمه تفسیر المیزان** ، قم : دفتر انتشارات اسلامی ، چاپ ۵ ، ۱۳۷۴ ه ش
۴. غلامی ، یوسف ، **اخلاق و رفتار های جنسی** ، تهران : دفتر نشر معارف (وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه) چاپ اول ، ۱۳۸۵ ه ش
۵. قرائتی ، محسن ، **تفسیر نور** ، تهران : مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن ، چاپ اول ، ۱۳۸۸ ه ش
۶. کلینی ، محمد بن یعقوب ، **الکافی** ، تهران : دار الکتب اسلامیة ، ج ۱ و ۲ ، ۱۳۶۵ ه ش
۷. مجلسی ، محمد باقر بن محمد تقی ، **حلیه متقین** ، قم : مسجد مقدس جمکران ، ۱۳۸۸ ه ش
۸. محمدی ری شهری ، محمد ، **میزان الحکمه** ، تهران : دارالحدیث ، ۱۳۸۴ ه ش
۹. مرکز فرهنگ و معارف قرآن ، **فرهنگ قرآن** ، ج ۷
۱۰. مطهری ، مرتضی ، **مسئله حجاب** ، تهران : انتشارات صدرا ، ۱۳۶۸ ه ش
۱۱. معین ، محمد ، **فرهنگ فارسی معین** ، تهران : آدنا ، چاپ ۴ ، ۱۳۸۶ ه ش
۱۲. مکارم شیرازی ، ناصر ، **پیام قرآن** ، تهران : دار الکتب الاسلامیه ج ۳ ، ۱۳۸۶ ه ش

۱۳. هدایت نیا گنجی ، فرج الله ، الگوی سوم (الگوی رفتاری زن در خانواده و جامعه) ، تهران : سازمان

بسیج زنان کشور ، انتشارات لشکر فرشتگان ، چاپ دوم ، بهار ۱۳۹۶ ه ش

۱۴. داعی نژاد ، سید محمد علی ، «مجله صباح فصلنامه پژوهشی پرسش ها و پاسخ های دینی » سال

چهارم ، شماره ۱۶ و ۱۵ ، بهار و تابستان ۱۳۸۴

۱۵. نخعی زینت ، «مجله بانوان شیعه » شماره ۱۰ ، زمستان ۱۳۸۵